

Inhoud

Van de voorzitter	142
Van de redactie	142
Slapen	144
Graseters in de westelijke Eempolders	145
De brandgans in de westelijke Eempolders	148
Overzicht ledenmutaties	148
Nieuws over de goudvink	150
De lepelaar	151
Boerenzwaluwen onder bruggen in de Eemnesserpolder	152
Broedgegevens van oeverzwaluwen in het Vechtplassengebied, het Gooi en de Eempolders	153
Ontvangen literatuur	159
De Huismus op Aruba, Bonaire en Curaçao	159
Programma	161
Favoriete vogelplek van Hillie Hepp	164
<i>Wat zien ik ?</i>	158

Van de voorzitter

We hebben weer een mooie zomer achter de rug en de dagen zijn in rap tempo korter aan het worden. Overal klinken nu de geluiden van trekkende vogels. Geluiden die ook een mooie melancholie meebrengen. De voortdurende schitterende contactroepjes en babbeltjes van de trekkende zangvogeltjes. Misschien ook weer eens de prachtige verdragende toeters van een groep kraanvogels hoog in de lucht of van de eerste invallende groepen kleine zwanen op de randmeren.

Voor de liefhebbers van het spotten van bijzondere soorten zijn weer spannende tijden aangebroken. Wie weet brengt een voortdurende noordwesterstorm weer wat leuke Amerikaanse dwaalgasten met zich mee. Kortom er valt weer heel veel van de vogels te genieten deze periode. Kijk eens in het excursieprogramma en ga eens mee, altijd leuk om te doen.

Ook als het 's avonds donker is, valt er nog veel te beleven. We hebben opnieuw veel binnenactiviteiten in de herfst en wintermaanden. Leerzaam en gezellig.

We beginnen met een grote klapper op donderdag 19 september. Dan zal Hans Dorrestijn een avondvullend programma voor ons verzorgen. Omdat we hier veel belangstelling verwachten zal deze avond in de grote zaal van de Bethlehemkerk zijn. Daarna barst het helemaal los met iedere maand een lezingavond, een leden contactavond en de verschillende bijeenkomsten van de veelheid aan (sub)werkgroepjes. Ook de deelnemers van de vogelherkenningscursus zijn weer iedere week bij elkaar in de infoschuur.

In deze Korhaan vind je meer informatie over het programma en nog heel veel meer. Mijn bewondering en dank gaan uit naar de leden van de redactie van de Korhaan en alle (gast)schrijvers, die toch maar weer steeds erin slagen om met elkaar zo'n veelzijdig lezenswaardig blad te maken.

Ik wens je veel leesplezier en hoop je te ontmoeten tijdens een van onze activiteiten.

Piet Spoorenberg

Van de redactie

Als u dit nummer van De Korhaan in de bus krijgt is het september. Het najaar dient zich aan. We zien het aan de beginnende vogeltrek, aan de heide die bloeit, maar ook aan het licht dat anders wordt. Het septembernummer is - zoals meestal - wat dunner dan de andere Korhanen. Toch hoop ik dat er voldoende artikelen in staan die uw aandacht trekken.

Het verslag van Rudy Schipper over het vogelringstation zult u missen. Het blijkt dat de weergave van de foto's niet voldoende is om de kleine verschillen in verenkleed - waarom het soms juist gaat - aan te duiden. Wel staan het verslag van de afgelopen periode en de bijbehorende foto's op de website. Via een speciale link op de openingssite vindt u de weg naar nieuws over het vogelringstation.

Ook de strip van Ronald Sinoo treft u niet meer aan. Hij besloot hiermee te stoppen met ingang van dit nummer. De redactie is Ronald veel dank verschuldigd voor al die jaren dat hij, speciaal voor De Korhaan, een humoristische strip tekende. We zullen de tekening op de laatste pagina zeker missen. De vogelherkenningscursus voor de komende winter staat niet in dit nummer. Wilt u uw kennis weer eens opfrissen, dan vindt u hierover uitgebreide informatie in het julinummer (De Korhaan 47(3): 109).

Ik wens u een mooi vogelseizoen.

Hillie Hepp

Bij de foto's op de buitenkant:

Vanuit de Kluut bij de Oostvaardersplassen zag ik dit jong zolang bedelen, totdat de ouder toegaf en het jong van voedsel voorzag. (Helmoet Vos)

Windstil weer met een beetje tegenlicht leverden mooie reflecties op van deze volwassen lepelaars die heel rustig poseerden en me vragend aankeken. (Hugo Weenen)

Ter ere van onze afgetreden voorzitter Rien Rense organiseert het bestuur op donderdagavond 19 september een lezing in de Bethlehemkerk, Loosdrechtseweg 263, 1215 JV Hilversum met

Hans Dorrestijn

Hans Dorrestijn is behalve cabaretier ook vogelkijker en schrijver. In 2007 kwam zijn boek *Dorrestijns Vogelgids* uit. Hij schrijft over dit boekje:

Vroeger was ik leuk. Toen schreef ik over drank en dronkenschap, over mijn ongelukkige huwelijk, over seks en het gebrek daaraan. Goddank, al die verschrikkingen hebben nu plaatsgemaakt voor iets prettigs. Het bierglas ruimde het veld voor de verreijker, de kastelein werd vervangen door de ornitholoog, het nachtbraken maakte plaats voor het vroeg uit de veren en de kater werd verslagen door de wintertaling en de appelvink. Ik ben zelf een soort zangvogel. Met meer cd's op mijn naam dan zelfs de nachtegaal.

In 2010 verscheen het boekje *Dorrestijns Natuurgids*. Beide boeken gaan eigenlijk over het allerleukste dier van de natuur: de mens. Ook de wanhopige!
Neem vast een voorproefje en kijk op de website: <http://www.hansdorrestijn.nl/oeuvre.html>

De avond is vrij toegankelijk voor leden van de Vogelwerkgroep en hun introducés. Er kunnen maximaal 450 mensen in de Bethlehemkerk; d.m.v. een toegangsbewijs zal dat bewaakt worden.

Voor consumpties (thee, koffie, appelsap, sinaasappelsap) kunt u bij binnenkomst consumptiebonnen kopen à € 1,50. Bij voorkeur gepast betalen.

De zaal is open vanaf 18.45 uur en sluit om 19.50 uur.
Kom vroeg; het wordt zeker druk.

Aanvang lezing: 20.00 uur.

Erratum

Per abuis is de tekst van Paul van der Poel die hoort bij de afbeelding van de veldleeuwerik op de omslag van het julinumnummer niet geplaatst. De ontbrekende tekst vindt u hieronder.

Veldleeuwerik

Foto: Paul v.d. Poel

De veldleeuwerik op de voorkant van het julinumnummer is gemaakt op 1 juli 2009, tijdens een fietstochtje door de Eempolders. Het viel me die dag op dat er in het zuidelijke deel van de Eempolders nogal wat veldleeuweriken zongen. De weilanden daar waren als biljartlakens, maar langs de sloten stonden de kruiden er goed bij, wat kennelijk goed genoeg was voor de veldleeuweriken. De veldleeuwerik in zangvlucht is gemaakt op een camping aan de oostkust van Öland, waar de hele dag wel een veldleeuwerik tot boven ons campertje jubelde, terwijl de kneu en fitis naast ons hun jongen voerden en vijf soorten sterns langs de kust heen en weer vlogen (met recht een 5 ster(re)n camping.

Paul van der Poel

Slapen

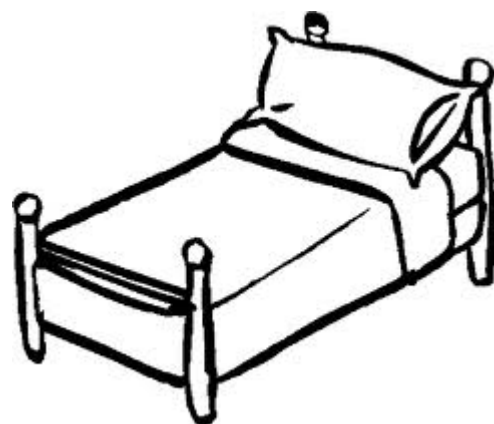
Slapen zou een toestand moeten zijn van al dan niet volkomen rust van de zintuigen en het bewustzijn. Per mens is dat verschillend en ervaringen van mensen die slapen in groepsverband zijn niet altijd zo gunstig, dat die tot de gewenste ontspanning leiden. Wat een situatie van volkomen en vredige rust zou moeten zijn, leidt soms tot observaties van het gedrag van medeslapers, die zich van geen kwaad bewust zijn. Sommig gedrag is gemakkelijk.

Sinds de oprichting van de Vogelwerkgroep worden er vogelweekeinden gehouden, onder andere op de Waddeneilanden. Vele tientallen leden nemen daar sindsdien aan deel. Er wordt dan overnacht in groepsaccommodaties, zoals kampeerboerderijen en ook wel in een jeugdherberg. Daarbij wordt geslapen in slaapzalen of meerpersoonskamers. Soms wordt er ook gekampeerd, maar dat valt buiten het bestek van deze column. Met zoveel mensen bij elkaar kan het haast niet anders of er zijn er onder hen die snurken of andere geluiden produceren. Heel af en toe lijkt het er op of een ploeg bosarbeiders volop met zagen aan de gang is. De volgende ochtend wordt zo'n slaapverblijf waar dit gebeurt aangeduid als de zaagkamer. Verder komen behalve ronken ook piepen en kreunen en hardop in slaap praten voor. Een ander verschijnsel dat deelnemers uit hun slaap kan houden is de gang naar en het gebruik maken van de toiletten. Voor slechte of lichte slapers kan zo'n weekend door het optreden van deze verschijnselen een bezoeking zijn. Niet iedereen gaat op dezelfde tijd naar bed en de een is nu eenmaal onbedoeld lawaaieriger dan de ander. Er zijn incidenteel wel eens nachtbrakers geweest, die terugkomend uit het café stommeland hun weg zochten. Terecht is daar na verloop van tijd paal en perk aangesteld. Henk, Adri en Diederick hebben dat geweten. Zij gingen tijdens een weekeind in de herfst 's avonds laat nog 'even' naar de vuurtoren op een van de Waddeneilanden kijken naar nachttrekkers, die mogelijk aangelokt zouden zijn door het felle licht. Deze heren letten niet op de tijd en bij terugkomst stonden zij voor een gesloten deur. De

'herberg' was gesloten door 'moeder-overste' Joke, maar hij werd uiteindelijk toch wel geopend, waarna op kousenvoeten naar de slaappleatsen werd geslopen. Omdat men niet van tevoren van het gezelschap weet of het tijdens het slapen lawaaierig is, zijn er deelnemers die erop anticiperen door oordopjes of -propjes mee te nemen. Hierdoor voorkomen zij, dat ze een tekort aan nachtrust krijgen.

In het algemeen valt het gelukkig nog wel mee met de slaapverstoring en ligt het overgrote deel van een groep te slapen als een blok na het intensieve vogelen, wandelen of fietsen en het de hele dag verblijven in de buitenlucht .

Penlijster

Graseters in de westelijke Eempolders

In de loop van de jaren dat de Eempoldertellingen nu plaatsvinden is het aantal ganzen sterk toegenomen. In het eerste verslag van de Eempoldertellingen, dat de jaren 1973-1978 beschrijft, staat: *'Tegenwoordig wordt het zo langzamerhand een hele belevenis een groepje ganzen aan de grond te zien'*. Het is overigens de vraag of de in dat stukje genoemde veronderstelling juist is, dat voor de afsluiting van de Zuiderzee het aantal ganzen veel hoger was. Gansen hebben voedselrijk gras nodig, en de polders waren in die tijd tamelijk schraal. Ook de vermeende oorzaken van het kleine aantal ganzen, een lagere grondwaterstand en meer verstoring, zijn beslist niet verbeterd. Voor zover mij bekend zijn er geen tellingen van ganzen uit de tijd voor 1973. Tegenwoordig zijn er altijd ganzen, en vooral in de winter heel veel ganzen.

Jan Mooij

Er zijn er zelfs zoveel, dat sprake is van schade aan het gras en verstoring van de weidevogels. Een aantal jaren geleden is er een nieuwe regeling voor ganzenschade gekomen, waarbij de boeren een vaste vergoeding kregen als ze in de winter de ganzen op hun land gedoogden. Buiten deze gebieden mogen ganzen verjaagd worden, en indien nodig zelfs afgeschoten. De boeren in de Eempolders vonden de vergoeding te laag en daardoor is de laatste jaren in de Eempolders alleen het reservaat een gedooggebied. Ook in de zomer zijn de aantallen veel hoger geworden. Het is daarom de bedoeling om sommige soorten, die in de zomer aanwezig zijn, actief te gaan bestrijden. Er is dus alle aanleiding om eens te kijken wat er aan de hand is.

Kolganzen en reigers

Foto: Dirk Prop

Als we het hebben over schade aan het gras dan moeten we kijken naar alle graseterende vogels. Dat zijn behalve de ganzen ook de zwanen en de smient. Van de ganzen zijn in de Eempolders van belang: grauwe gans, kolgans, Canadese gans, brandgans en nijlgans. De andere soorten zien wij maar zo af en toe en in kleine aantallen. Hun grasverbruik is daarom verwaarloosbaar. Van de zwanen zijn knobbelzwaan en kleine zwaan van belang. De

aantallen van de wilde zwaan en de zwarte zwaan in de Eempolders zijn te verwaarlozen. Alle ganzen en zwanen grazen overdag en slapen 's nachts, het laatste meestal buiten de polders.

Van de eenden is de smient de enige die voornamelijk gras eet. Dat doet hij echter vooral in de nacht, overdag rust hij meestal op het water. Bij onze tellingen overdag noteren wij alleen de smienten die in de polder zelf verblijven. Op het Eemmeer zitten vaak veel grotere aantallen smienten dan in de polder, maar die worden door ons niet geteld. Het is aannemelijk dat een groot deel van de smienten op het Eemmeer in de westelijke Eempolders foerageert. Onze aantallen getelde smienten geven dus geen goede indruk van hun bijdrage aan de consumptie van gras. Daarom laten wij de smient verder buiten beschouwing. Als we wel naar de door ons getelde aantallen smienten kijken zou hun bijdrage de laatste tien jaar relatief heel klein zijn (enkele procenten van het totaal).

Sinds het begin van onze tellingen in 1973 zijn alle genoemde soorten sterk toegenomen. Voor de meeste soorten lijkt deze toename ook nog steeds door te gaan. Alleen de kleine zwaan heeft een duidelijke piek in de vroege jaren negentig. Sindsdien zijn de aantallen sterk teruggevallen. Het huidige aantal kleine zwanen is overigens nog steeds hoger dan in de jaren zeventig. De laatste jaren blijkt ook de nijlgans weer af te nemen. Van alle genoemde soorten zijn in de loop van de jaren overzichten in De Korhaan gegeven (Mooij 2006-2013).

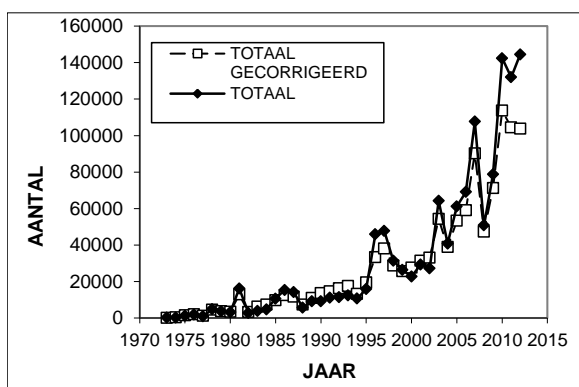
De simpelste manier om de totale invloed van de graseters te bepalen is alle aantallen bij elkaar op te tellen. Dit is de doorgetrokken lijn in figuur 4, maar dit is echter te eenvoudig.

Grote vogels eten meer dan kleine, en een knobbelzwaan is gemiddeld bijna zeven keer zo zwaar als een brandgans. Nu is het niet zo dat een knobbelzwaan ook zeven keer zoveel eet. Het blijkt dat bij vergelijkbare dieren het voedselverbruik ongeveer evenredig is met hun gewicht tot de macht 0,75 (Slijper 1964). Voor

	Gem gewicht (gram)	Correctie- factor
Knobbelzwaan	10800	2,433
Kleine zwaan	6000	1,566
Kolgans	2020	0,692
Grauwe gans	3300	1,000
Canadese gans	3784	1,108
Brandgans	1586	0,577
Nijlgans	2270	0,755

Tabel 1. Gemiddeld gewicht per soort (Cramp et al. 1977) en correctiefactor

In figuur 1 zijn de ongecorrigeerde en de op deze manier gecorrigeerde totalen per jaar weergegeven. Behalve de laatste jaren is het verschil tussen de ongecorrigeerde en de gecorrigeerde aantallen niet erg groot. In de vroege jaren negentig zagen we relatief veel kleine zwanen en die zijn duidelijk zwaarder dan grauwe ganzen. Daardoor ligt de gecorrigeerde lijn daar hoger. De laatste jaren leidt correctie tot kleinere aantallen door relatief grote aantallen kolganzen en de laatste jaren vooral brandganzen.

Figuur 1. Totale aantallen graseters per jaar, zonder en met correctie voor het gewicht.

Hoe het ook wordt uitgezet, de grafiek toont een enorme toename. De totale aantallen zijn in de loop van de tellingen met meer dan een factor honderd toegenomen. Per jaar is de toename van het gecorrigeerde aantal gemiddeld 9,6 %. In deze grafiek valt ook op

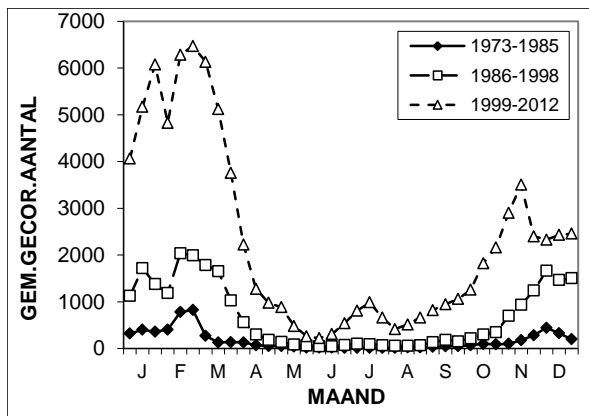
de niet erg wiskundig onderlegde lezers: de macht 0,75 betekent de vierde machtswortel uit het getal tot de derde macht. Tabel 1 geeft de gemiddelde gewichten per soort (Cramp et al 1977). Met deze gewichten is een correctiefactor bepaald, met als norm de grauwe gans.

dat de nieuwe landinrichting rond 1990 geen zichtbare invloed lijkt te hebben. Ook de invloed van het niet gedogen van ganzen is bepaald niet overtuigend. De laatste jaren lijken de aantallen wat te stabiliseren, maar dat is vaker voorgekomen. We moeten afwachten hoe de aantallen zich verder ontwikkelen.

Omdat we 26 tellingen per jaar doen, betekenen de ruim 141.000 vogels die we in 2012 zagen een gemiddelde van 5456 vogels per telling. Het totale telgebied is ongeveer 2450 ha groot, dus dit komt per telling neer op 2,23 vogel per hectare. Voor de gecorrigeerde aantallen zijn deze getallen 4352 eenheidsganzen per telling en 1,78 eenheidsgans per hectare. Deze gemiddelden zeggen natuurlijk niet alles, want er zijn grote verschillen tussen de seizoenen en tussen verschillende plekken. Bovendien komen de meeste soorten in groepen voor en daarbinnen is de dichtheid natuurlijk veel groter.

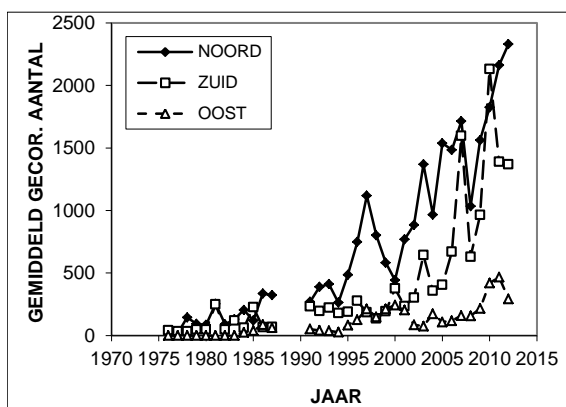
Hoeveel gras eten al deze vogels? Het makkelijkst is dit te vergelijken met het gebruik van koeien. De eerder gebruikte formule is hier onbruikbaar ,omdat koeien heel andere dieren zijn dan ganzen. Koeien vliegen niet en hebben bijvoorbeeld met hun vier magen een efficiënter verteringssysteem voor gras dan vogels. In de literatuur varieert het aantal grauwe ganzen dat evenveel eet als een koe tussen 25 en 250. Op grond hiervan vinden we dat de ganzen in de Eempolders gemiddeld ongeveer evenveel gras eten als 17 tot 170 koeien. Er zijn natuurlijk grote variaties over het jaar, en de grootste aantallen vogels zijn aanwezig als er geen koeien in de wei staan en er ook niet gehooid wordt.

Figuur 2 toont de verdeling van de gecorrigeerde aantallen over het jaar. In het winterhalfjaar zijn er altijd veel meer vogels geweest dan in de zomer. In het begin van het jaar zijn de aantallen groter dan aan het eind. Rond de jaarwisseling is er een duidelijke dip in de aantallen die veroorzaakt wordt door lagere aantallen van de grauwe gans en de kolgans.

Figuur 2. De verdeling van de genormaliseerde aantallen over het jaar voor drie periodes van 13 jaar.

Tussen half april en eind september zijn de aantallen heel lang laag geweest. Pas in de laatste jaren zien we ook in deze periode wat grotere aantallen grasetende vogels, maar die zijn nog steeds veel lager dan in het winterhalfjaar.

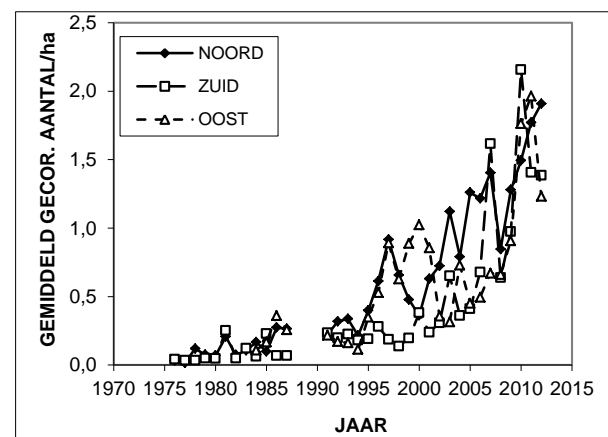
Figuur 3. Gemiddeld aantal aanwezige graseters per jaar per deelgebied met correctie voor het gewicht.

Wat betreft de variatie over het gebied kunnen we alleen vergelijken tussen de drie telgebieden. Figuur 3 geeft de totale

Referenties

- Cramp S. and Simmons (eds.) 1977 The Birds of the Western Palearctic. Vol 1. Oxford University Press, Oxford.
- Klippel, N.A. & Leyden, A. van, 1981. Vogels in de Eempolders. Zes jaren Eempoldertellingen. 1973-1978. Uitgave 34. Vogelwerkgroep Het Gooi en Omstreken, Hilversum.
- Mooij, J. 2006. De Knobbelzwaan in de Eempolders. De Korhaan 40(1) 11-12.
- Mooij, J. 2009. Het voorkomen van de Canadese Gans in de westelijke Eempolders. De Korhaan 43(5) 145-146.
- Mooij, J. 2008. De Grauwe Gans in de westelijke Eempolders. De Korhaan 42(3) 56-57.
- Mooij, J. 2009. De Kleine Zwaan in de westelijke Eempolders. De Korhaan 43(2) 52-53.
- Mooij, J. 2009. De Nijlgans in de westelijke Eempolders. De Korhaan 43(3) 88-89.
- Mooij, J. 2010. Het voorkomen van de Kolgans in de westelijke Eempolders. De Korhaan 44(5) 161-162.
- Mooij, J. 2013. Het voorkomen van de Brandgans in de westelijke Eempolders. De Korhaan 47(2) 60-61.
- Slijper, E.J. 1964. De geheimen van reuzen en dwergen in het dierenrijk. Sijthoff, Leiden

gecorrigeerde aantallen voor de telgebieden Noord, Zuid en Oostermeent. Tot 2005 waren de aantallen in Noord meestal duidelijk hoger dan in Zuid. Daarna nemen de aantallen in Zuid sterk toe terwijl ze in Noord lijken te stagneren. In de Oostermeent waren de aantallen veel lager, maar dit gebied is ook veel kleiner. Om voor de verschillen in gebiedsgrootte te corrigeren geeft figuur 4 het gemiddelde aantal per hectare. Het blijkt nu dat de dichtheden in de Oostermeent sterk wisselen, maar vergelijkbaar zijn met die in de andere twee deelgebieden.

Figuur 4. Gemiddelde dichtheid van graseters per jaar per deelgebied met correctie voor het gewicht.

Tot voor kort waren de kolgans en de grauwe gans de meest voorkomende soorten. Sinds enkele jaren is de brandgans sterk opgekomen en in 2012 was dat de talrijkste soort. Ook vroeger zijn wel veranderingen in de verhoudingen voorgekomen. Die zijn vaak sterk gebonden aan het seizoen en daarom zullen die besproken worden in een paar volgende artikelen.

De brandgans in de westelijke Eempolders

Een aanvulling op het artikel in het julinumnummer van Jan Mooij

Sytze Poelstra

Aangezien het Eempoldergebied een van mijn favoriete vogelgebieden is, lees ik de voortreffelijke verslagen van Jan Mooij over het aantalsverloop van de diverse soorten hier altijd met meer dan gewone aandacht. Zo ook het verslag over het voorkomen van de brandgans in de westelijke Eempolders in de Korhaan, jaargang 47 nummer 2, blz. 60 en 61. Hier viel mij de volgende zinsnede op (citaat) : *“Aanwijzingen dat er in de polders gebroed wordt hebben we niet”*.

Daarover valt vanuit mijn eigen waarnemingen nog wel iets ter aanvulling op te merken.

Op 24 augustus 2008 (!) bespeurde ik in het Eempoldergebied tussen Eem en Meentweg (Eemnes) twee paartjes brandganzen die door respectievelijk 2 grote juvenielen en 3 kleine pulli werden vergezeld ; volgens mij leidt het geen twijfel dat deze jongen in dit gebied waren uitgebreed en groot gebracht.

Kun je hier nog van op zich staande gevallen spreken - en in de daarop volgende jaren zijn mij inderdaad hier geen broedgevallen van

deze soort bekend - het afgelopen broedseizoen was de situatie al weer heel anders, met name in het gebied dat bekend staat als de Oostermeent/de Kampen, dat ook in de verslagen van Jan wordt meegenomen. In de kuststrook van dit gebied, grenzend aan het Eemmeer, nam ik op 6 juni jl. viert paartjes brandganzen waar met elk drie tot vijf pulli. En op 13 juli jl. was in diezelfde kustzone een gezelschap van zo'n 30 brandganzen aanwezig en aan het verenkleed te zien waren er zeker vrijwel volgroeide juveniele exemplaren bij ! Daarmee lijkt het mij duidelijk dat deze soort als broedvogel van het gebied kan worden geboekstaafd, zij het dan dat niet zeker is of hij daar elk jaar zal gaan broeden. Grappig was dat daar op diezelfde 13e juli ook een tweetal kolganzen werd waargenomen (witte kol, buikstrepen en kenmerkende roep, alles klopte!), erg vroege wintergasten? Benieuwd welke perspectieven dat gaat openen...?

Overzicht ledenmutaties

Nieuwe leden

A.G. Jellema	Ceintuurbaan 85-2	1402 HD Bussum	.0356918353
F. Dijkstra	Van Lijndenlaan 29	1412 EJ Naarden	.0356781091
S. Blom	Zandstraat 3	1381 XJ Weesp	.0654943581
G.H.M. Eleveld	Korbeel 4	1261 LC Blaricum	.0355252147

Adreswijzigingen

A.P. Vroonland	Oude Loosdrechtseweg 138	1215 HL Hilversum	.0622445744
----------------	--------------------------	-------------------	-------------

Opgezegd

M. J. de Seriere	Verdilaan 27	1411 HV Naarden	.0356944400
S. Stalenhoef	Bruinjoost 8	1241 HN Kortenhoef	.0356560622
J. Sibbel	Radiostraat 80	1223 BE Hilversum	.0356856667
R. Sinoo	Libellemeent 46	1218 CG Hilversum	.0356930491
H. van de Brink	C.J.Herdersweg 23	1272 AG Huizen	.0653165665
C.R. van Holk	Strekdam 9	1273 KZ Huizen	.0632108651

Overleden

A. C. Kool	Boomberglaan 27	1217 RN Hilversum	.0356234463
------------	-----------------	-------------------	-------------

Nieuwe uitgaven van de Vogelwerkgroep

Vanaf 2009 zijn alle uitgaven op de website beschikbaar als pdf. Publicaties zijn ook te lenen uit de verenigingsbibliotheek. De medewerkers aan de uitgaven krijgen gratis een exemplaar.

Dick Jonkers

Resultaten van weidevogelbescherming in 2013.

Krakeenden

Foto: Conny Leijdekker

Dit jaar zijn in het westelijk Eemgebied (Utrecht) op 922 ha de weidevogels beschermd en in de polder Oostermeent (Noord-Holland) op 38 ha. Hier hielden zich 37 vrijwilligers mee bezig op de percelen van eenzelfde aantal agrariërs. Het voorjaar werkte niet mee. Tot eind april was het koud en zeer droog met een daarop volgende twee weken durende koude een natte periode. Zeven boeren verhoogden in sloten en greppels het water, waarvan de steltlopers en eenden profiteerden. Van de elf soorten zijn 525 legsels gevonden; hiervan kwamen er 434 uit. De soort met het grootste aantal was de Kievit met 315 legsels.

Daarna volgden grutto (101) tureluur (55) en scholekster (36). Andere soorten met veel lagere aantallen waren zomertaling, slobbeend, krakeend, bontbekplevier, gele kwikstaart, veldleeuwerik en graspieper. De vondsten hiervan zijn toevalstreffers. Prederende vogels, met als voornaamste zwarte kraaien en meeuwen, hielpen 59 broedsels om zeep. De effectiviteit van de weidevogelbescherming blijkt uit het verlies van slechts zestien nesten door beweiding, werkzaamheden en verlating. Hermelijn en vos namen negentien legsels voor hun rekening.

Bieshaar, G. & During, F. 2013. Weidevogelbeschermingsgroep Westelijk Eemsgebied. Resultaten-Verslag 2013.

Vogelwerkgroep Het Gooi en Omstreken, Hilversum. Uitgave 219. 10 blz

Nieuws over de goudvink

In 2013 is de goudvink de vogel van het jaar bij de Vogelwerkgroep. De opzet is om de leden ertoe te bewegen waarnemingen, die binnen het onderzoeksgebied zijn waargenomen in te voeren via de website. Hiervoor kan de **button goudvink op de website worden aangeklikt. Bij deze een oproep aan alle lezers om hun waarnemingen door te geven.**

In de laatste Korhaan van 2012 en voorgaande nummers van deze jaargang en zijn korte informatieve bijdragen opgenomen over de goudvink. Hieronder wat gegevens over wat er zoal tot nu toe is binnengekomen.

Dick A. Jonkers

Aantal waarnemingen

Op 14 augustus waren 208 waarnemingen geregistreerd. Hiervan kwamen er iets meer dan 60% binnen in het eerste kwartaal. Het is de periode waarin ze hoofdzakelijk zijn gezien. In het tweede kwartaal was het aantal ingevoerde waarnemingen nog maar de helft van het aantal in het voorgaande kwartaal. Toen zijn voornamelijk roepende en soms zingende exemplaren gesignaleerd. Over juli zijn tot nu toe slechts acht waarneming doorgegeven en van augustus nog geen enkele! Eigenlijk is dat niet zo vreemd. Veel kleine zangvogels laten zich in de periode net na het broedseizoen nauwelijks zien of horen en ook het vele groen draagt er niet aan bij om ze waar te nemen.

Aantal exemplaren per waarneming

De meeste vinkachtigen houden zich in de winterperiode in groepen op, die samen foerageren en ook gezamenlijk in grote groepen overnachten. Goudvinken onttrekken zich aan dit groepsgedrag. Veelal zijn ze alleen of trekken als paartje op. Wanneer ze als groep worden aangetroffen, beperkt het aantal exemplaren zich volgens de literatuur tot hooguit tot enkele tientallen. Zo'n waarneming heb ik nog nooit gedaan.

Verspreiding

Uit het Vechtplassengebied zijn de waarnemingen schaars. Ze zijn daar weliswaar nooit veel aangetroffen, maar zitten er zeker meer dan dat er dit jaar zijn gesignaleerd. De mate waarin in dit gebied voor de vogel van het jaar vogelaars actief zijn geweest, zal hier

zeker verband mee houden. Meer activiteiten in de komende maanden kunnen de witte plekken opvullen.

Het hoeft geen betoog dat de soort veel is gezien in het Gooi op de zandige Heuvelrug. Vanouds is deze regio met zijn vele landgoederen en villagebieden een geschikt leefgebied.

Goudvink

Foto: Mark Eising

Tot slot de Eempolders. Hiervan is geen enkele melding binnengekomen. Toch zijn er wel erfbeplantingen aan de oostzijde van de polders en broekbosjes aan de westzijde, waarin de goudvink zich zou kunnen hebben opgehouden. Is het niet in het broedseizoen geweest, dan verschijnen zij wellicht wel in de komende maanden, wanneer de trek op gang komt en goudvinken vanuit noordelijk en oostelijk van ons land liggende broedgebieden zich kunnen gaan verplaatsen.

De lepelaar

Bert Roelofs

De lepelaar, met de wetenschappelijke naam *Platalea leucorodia*, is een vogel die eigenlijk onmiskenbaar is vanwege de in het oog springende vorm van zijn snavel. Toch werd ik laatst

aangesproken door een man die, wijzend naar een drietal lepelaars, mijn bevestiging zocht voor zijn op ernstige en stellige toon uitgesproken conclusie dat hij en drie bewonderend naar hem opkijkende dames wis en waarachtig oog in oog stonden met drie grote zilverreigers, want alle grote witte watervogels in Nederland waren immers reigers, voegde hij er ook nog aan toe. Ik kon het niet over mijn hart verkrijgen om dit pauwtje een paar veren uit het achterwerk te trekken en hield me daarom maar van de domme, wat me overigens best gemakkelijk af ging. En dan te weten dat de lepelaar de nationale vogel van Nederland is. Hij moest eens weten.

Nu was het in de 70-er jaren van de vorige eeuw wel heel sneu gesteld met het aantal lepelaars dat nog in ons land voor kwam (ongeveer 150), maar inmiddels broeden er toch weer zo'n 1500 paar binnen onze grenzen en breidt deze vogel zijn broedgebied ook uit naar elders in West-Europa. Het nest wordt in ons land soms in bomen en struiken gebouwd, maar meestal op de grond in het riet, wat de kans op predatie door de vos met zich mee brengt en de soort kwetsbaar maakt voor verdroging van moerasgebieden.

De lepelaar is ongeveer 90 centimeter groot en voedt zich vooral met visjes, waarvan stekelbaarsjes de hoofdmoot vormen, maar ik heb in de Eemnesserpolder ook wel slakjes en kikkers naar binnen gewipt zien worden. De lepelaar loopt daar in de ondiepe sloten en tast de kop zijwaarts heen en weer bewegend met de hypergevoelige snavel de onderwaterwereld af. Zodra er iets eetbaars gevonden wordt wipt de snavel in ene boven water en wordt de prooi ingeslikt.

De jongen onderscheiden zich van de volwassen vogels door hun zwarte vleugelpunten, het ontbreken van de gele borstvlek, de vleeskleurige in plaats van zwarte snavel en de lichtere kleur van de poten. Ik krijg het er wel altijd een beetje benauwd van als ik zie hoe hard en diep een jong de snavel in de keel van de oudervogel duwt, om zodoende de ouder te dwingen voedsel op te braken.

De gele borstband van de volwassen vogels is er alleen in de zomer; dan is ook de keel niet bevederd, waardoor er een oranje-gele keelvlek zichtbaar is, en wordt de kop gesierd met een mooie kuif op het achterhoofd.

De lepelaar is een bofkont. Hij brengt de winter door in gebieden ten zuiden van de Sahara en aan de West-Afrikaanse kust, na het najaar vooral in Spanje doorgebracht te hebben. Maar ze moeten er eerst wel zien te komen; onderweg schijnt grofweg de helft van de jonge vogels het loodje te leggen, door uitputting, botsingen met hoogspanningskabels of een overdosis loden kogeltjes. In februari beginnen ze weer aan de noordwaartse trek.

Foto's: Bert Roelofs

Boerenzwaluwen onder bruggen in de Eemnesserpolder

Ieder jaar is het spannend hoeveel boerenzwaluwen er terug komen uit Afrika naar hun broedplek onder de bruggen in de Eemnesserpolder. Eén ding is zeker: de bruggen zijn een ideale plek om er hun nest onder te metselen en hun jongen groot te brengen. Het is er donker en in het open veld is alles aanwezig om een prachtig nest van te bouwen: klei, paardenhaar, strootjes en veren voor de nestkom. Predatoren kunnen er niet bij. Bij het water en tussen de koeien zijn voldoende insecten te vangen voor de jongen.

Gert Bieshaar

Boerenzwaluw voert zijn jong

Foto: Frans van Lier

Voor de luchtacrobaat van het boeren erf is het niet gemakkelijk om in een moderne stal een nest ergens tegenaan te plakken. De muren zijn van beton, het dak is een staalconstructie en die elementen zijn te glad om een nest houvast te bieden. Bovendien is er veel te veel lichtinval, te weinig beschutting en moeten ze concurreren met huismussen, die hun nestelplaatsen willen bezetten. Van oudsher nestelden boerenzwaluwen ook al onder bruggen.

Vroeger waren die van hout; tegenwoordig van metaal en beton.

Onder bruggen met stalen liggers lukt het ze dus ook al niet meer om een nest te bouwen. In 2003 hebben Dick Jonkers en ik plannen bedacht om onder bruggen nestgelegenheid te creëren. Eerst met grote en kleine planken, maar daar hadden de boerenzwaluwen geen trek in. Toen tegen het plafond van de brug een aantal half open kastjes getimmerd; dat gaf direct een beter resultaat. Er werden acht nesten gebouwd. De hierop volgende jaren heb ik er kastjes bijgemaakt en in meerdere kastjes werd genesteld. Momenteel hangen onder 22 bruggen 196 kastjes van hetzelfde type en die worden door de boerenzwaluwen gretig gebruikt. Vanaf 2010 wordt er onder iedere brug door een of meerdere paartjes gebroed. Bij drie bruggen nestelen een aantal jaren maar liefst 8 tot 10 paartjes. Onder vrijwel alle bruggen kan ik met een waadbroek aan in het water staan. Zo kan ik twee keer per seizoen de nesten controleren

De laatste jaren zijn het ruim 80 paar boerenzwaluwen, die hun jongen onder bruggen over sloten en weteringen groot brengen. Ze jagen en jakkeren over het water en tussen de koeien op jacht naar insecten. Het blijft prachtig om te zien hoe deze insectenverdelgers af en aan vliegen met voedselballetjes. Nog steeds zijn de kastjes een enorm succes. Dit blijft natuurlijk niet onopgemerkt en heeft geleid tot een artikel in een themanummer over boerenzwaluwen in *het Vogeljaar* (Bieshaar & Jonkers 2011). Daarin is ook een werktekening opgenomen voor het maken van het hierboven genoemde nestkastje. .

Literatuur:

Bieshaar, G. & Jonkers, D.A. 2012: Nestelhulp voor Boerenzwaluwen onder duikers en bruggen. Themanummer boerenzwaluwen. *Het Vogeljaar* 59 (3): 147.

Broedgegevens van de oeverzwaluwen in het Vechtplassengebied, het Gooi en de Eempolders

Vanuit diverse hoeken van het land kwamen berichten over de geringe aantallen broedparen van zwaluwen. Over het broedsucces kwamen uiteenlopende berichten binnen. Wanneer de uitspraken van de betreffende zwaluwtellers representatief zijn voor de situatie in het hele land was het een slecht jaar voor de zwaluwen. In het onderstaande wordt beschreven, hoe de oeverzwaluwen in onze regio het eraf brachten.

Dick A. Jonkers

Oeverzwaluw

Foto: Paul v.d. Poel

Aankomst

Ieder jaar wordt altijd met spanning uitgekeken naar de terugkeer van de uit Afrika terugkerende oeverzwaluwen. Er waren geruchten dat in een van de overwinteringsgebieden - de overstromingsgebieden van de rivier de Tsjaad - veel regenval was geweest. Hierdoor ontstond er een gunstige voedselsituatie met veel insecten met als gevolg een hoge overlevingskans. Daardoor kunnen veel oeverzwaluwen terugkeren naar de broedgebieden. Onderweg moeten de weersomstandigheden dan wel gunstig zijn. Voor alle zwaluwsoorten is echter gemeld dat ze dit jaar laat arriveerden bij hun broedplaatsen. Een rondgang bij de vaste kolonies in onze regio leverde slechts hier en daar wat rondvliegende exemplaren op. In het Twiske bij Zaandam zijn de eerste oeverzwaluwen pas gezien op 13 april. Meestal komen ze daar aan in de laatste week van maart (Staats 2013). In de Groeve Oostmeent, die frequent in de gaten wordt gehouden, zijn ze pas op 28 april voor het eerst waargenomen (mededeling Frank van de Weijer). Bij de nieuwe Vebo-wand in Bunschoten, de omgebouwde Bunschoter Wand (Smeets 2013), vlogen op 13 april, toen de gaten werden afgevuld nog geen oever-

zwaluwen rond. Op 1 mei waren er nog steeds geen vestigingen. (mededeling Wim Smeets).

Het weer in het broedseizoen

De late aankomst was niet de enige factor die van invloed kan zijn geweest in het broedseizoen. Uit het overzicht van het KNMI blijkt, dat het voorjaar van 2013 uitzonderlijk koud was in Noord-Europa. De temperatuur in centraal Nederland was de laagste sinds 1984. De meimaand was ook niet best met koel, somber en vrij nat weer en zelfs niet één zomerse dag. In juni bleef het vrij koel en aan de droge en sombere kant. Al met al een broedseizoen waarin de oudervogels behoorlijk moesten buffelen voor zichzelf en hun jongen. Het is dan ook niet verwonderlijk dat het aantal uitgevlogen jongen dat we vingen voor ringonderzoek niet groot was.

Kolonies

In totaal was het onderzoeksgebied van de Vogelwerkgroep in 2013 goed voor de aanwezigheid van negen kolonies. In 2012 waren dat er zes (figuur 1). Uiteindelijk kwamen daarin 417 paren tot broeden. Dat zijn er weliswaar ruim 180 meer dan in het broedseizoen van 2012, maar komt bij lange na niet in de buurt van 2011, toen 631 paren het onderzoeksgebied bevolkten (Jonkers 2011).

Vechtplassengebied

Rioolwaterzuiveringsinstallatie Horstermeer

Op dit terrein bevond zich dit jaar een kolonie in twee hopen zand in een gronddepot, in de omgeving van zogenaamde lagunes. Tijdens een bezoek op 29 mei bevonden zich daar 61 nesten. Bijna twee maanden later -op 27 juni- waren er daar nog maar vier van bewoond. De

rest van de nesten was verlaten door de activiteiten van een predator.

CITO in Nederhorst den Berg

De tweede kolonie in de regio, die zich daar al jaren achtereen bevindt, dreigde in de problemen te komen. De ondernemer van dit bedrijf kon de grond wel verkopen, maar wilde dit niet, omdat hij de jaarlijks terugkerende oeverzwaluwen graag als broedvogel wil behouden. Elk jaar zorgt hij dat er steile randen zijn. Hij kreeg echter een aanschrijving van de gemeente dat hij het gronddepot moest verwijderen en alleen nog maar grond mocht opslaan op een betonnen ondergrond op zgn. mestplaten. De reden die werd opgegeven dat dit verplicht was volgens de Wet op de bodembescherming, omdat grondopslag kan leiden tot bodemverontreiniging. De man was begaan met de oeverzwaluwen en deed een beroep op de Flora- en faunawet. Daarin staat vermeld dat nesten die jaarlijks worden gebruikt niet mogen worden verwijderd. Dit geldt kennelijk ook voor kolonies, waarin vogels jaarlijks op dezelfde beperkt plaats nestelen, want het gronddepot mocht gehandhaafd blijven.

Dit jaar nestelden er 68 paren. Hiermee bleef het aantal vrijwel gelijk aan 2012, toen er 71 paren broedden.

Het Gooi

Golfterrein in het Naarderbos

Oeverzwaluwwand in Naarderbos

Foto: Dick Jonkers

Gelukkig waren er nu wel weer vestigingen in de wand in dit gebied, waar vorig jaar niet werd gebroed. Tijdens controles in april en begin mei leek het erop, dat het ook dit jaar het geval zou zijn. Er was nog geen enkele

activiteit merkbaar. Eind mei kwam er een melding dat zich oeverzwaluwen ophielden bij de wand (mededeling Frits en Trudy Stoeckenbroek). Op 2 juni werd geconstateerd dat er 31 gaten waren gegraven. Uiteindelijk bleek bij twee volgende controles, dat in slechts vijf daarvan werd genesteld.

Naardermeent

Hier werd dit jaar gelukkig weer gebroed. Op 17 april is de zandwand van begroeiing ontdaan en weer steil gemaakt. Nog geen week later hadden zich al 22 paren gevestigd. Dit aantal breidde zich later nog iets uit en dit leidde tot een totaal van 27 paren (mededeling, Ab van Dorp, SBB).

Het aantal had veel groter kunnen zijn als er niet net als in voorgaande jaren veel belemmerende begroeiing was ontstaan op en voor de wand en delen waren ingestort. Het is inmiddels een zich al jaren voordoend probleem bij deze kolonie die voorheen floreerde en tot de beste van het onderzoekgebied behoorde. Aan Staatsbosbeheer zal worden voorgesteld geen tijd en geld meer te investeren in deze wand, maar hem vlak te schuiven. In plaats daarvan zou een nieuwe wand moeten worden aangelegd.

Zanderij Crailo

De grootte van de kolonie bleef dit jaar beperkt tot slechts vijf paren. Delen van deze wand, die voor het broedseizoen opnieuw steil waren gemaakt, waren ingestort.

RWZI Huizen

Hét succes van 2013 was de bouw en de bezetting van de kunstwand op het terrein van de rioolwaterzuivering (RWZI). De realisatie hiervan maakte deel uit van het natuurproject Huizen (Harder 2013). Een uitvloeisel van de bouw is een instructiefilmpje over de aanleg; dit is te downloaden via internet. De bezetting en de snelheid waarmee dit gebeurde was verrassend. In de eerste dagen van mei waren er al graafpogingen gedaan en op 8 mei hielden zich drie oeverzwaluwen voor de wand op. Op 16 mei waren er al circa 30 nesten en een week later zaten er 64 gaten. Toen de wand op 6 juni weer gecontroleerd was het totaal gestegen tot 118 nesten op een totaal van 120 beschikbare toegankelijke gaten. Een daverend succes. Een bijzonderheid was dat in een gat twee afzonderlijke toegangen waren uitgegraven naar een nest.

Groeve Oostermeent

Alles was gereed voor de ontvangst van de oeverzwaluwen, maar die lieten het op een gering aantal paren na afweten. Begin april was er nog geen enkele oeverzwaluw gezien en waren nog geen graafpogingen gedaan. Op 28 april vlogen er 15 exemplaren rond. Pas in de loop van mei waren er activiteiten met als resultaat zeven bewoonde nesten op 27 mei.

Blaricummeent

De vestiging van een kolonie in dit voormalige graslandengebied was een volkomen verrassing. Het was niet de in de jaren geleden aangelegde wand op de grens met Huizen, maar aan de Stichtseweg, op korte afstand van de A27. De kolonie bevond zich in een gronddepot en bevatte op het moment van de melding 85 bewoonde nesten. De kans dat het zou worden gebruikt voor een of ander doel, waardoor de kolonie verloren zou gaan was groot. Er is daarom contact gezocht met de gemeente Blaricum, die een doorverwijzing gaf naar het projectbureau Blaricummeent, dat de woningbouw daar begeleidt. De zorgen waren -leek het- voor niets geweest. Het was een public relations stunt om het natuurlijke karakter van de wijk te benadrukken. Toch ging het fout met de oeverzwaluwen. De helft van de wand stortte even voor 15 mei in en de nesten met eieren gingen verloren. Op 25 juni was het aantal nesten nog kleiner door de

plantenbegroeiing die uit het zand kwam. Het aantal paren dat een tweede broedsel had zal hierdoor gering zijn geweest. Enkele tientallen oeverzwaluwen zwermde voortdurend voor het plantendek en exemplaren vlogen er tussendoor. Op 20 juli vlogen nog maar zes exemplaren af en aan. Toestemming om ringonderzoek uit te voeren werd niet gegeven. Het zou een kans zijn geweest om na te gaan, waar de oeverzwaluwen zich gaan vestigen wanneer het depot is weggehaald. De kans op handhaving zit er waarschijnlijk niet in.

Eemland

Raboes

Aanvankelijk leek het erop dat deze kolonie onbewoond zou blijven. In de loop van april is hij twee keer gecontroleerd. Eind april zwermde er tien oeverzwaluwen over het water bij de wand. Die leek geschikt, maar begin mei wees niets erop dat er nestelactiviteiten waren. Er bleken toen nogal wat oude nestgaten te zijn, waarvan de nestopening vol zat met vogelvlooiën. Nadat was aangedrongen, om alsnog de nestwand wat af te schrapen, gebeurde dat in de loop van mei. Succes bleef niet uit. Op 30 mei waren er 21 bezette nestgaten. Toen er op 25 juni bij het ringen nogmaals werd geteld was dit toegenomen tot 41!

Locatie en gemeente	Aantal nesten in 2013	Vestigingsplaats
CITO Horstermeer (Nederhorst den Berg)	68 (85)	grondstort
RWZI Horstermeer (Nederhorst den Berg)	61 (0)	grondstort
Golfbaan Naarderbos (Naarden)	5 (0)	zandwand
Naardermeent (Naarden)	27 (0)	zandwand
Zanderij Crailo (Hilversum)	5 (48)	zandwand
RWZI Wolfskamer (Huizen)*	118	kunsthoutwand
Groeve Oostermeent (Blaricum)	7 (37)	zandwand
Blaricummeent (Blaricum)*	85	grondstort
Raboes (Eemnes)	41 (33)	kleiwand
Totaal	417	

Figuur 1. Oeverzwaluwenkolonies tussen Vecht en Eem in 2013

Legenda: () aantal nesten in 2012 0 geen nesten * nieuwe kolonie

Onbezette en verdwenen kolonies

Hoewel was besloten de kunstwand aan de Oostdijk bij de A1 niet meer te bezoeken, is voor alle zekerheid toch maar een controle uitgevoerd. Er was voor de wand gemaaid, maar een aantal gaten moest wel worden dichtgestopt. Desondanks zijn er later in het seizoen toch geen vestigingen vastgesteld. Het industrieterrein In Naarden bevatte dit jaar geen plekken waar kon worden genesteld. De grondstort in de Overscheensche, Berger- en Meentpolder in Naarden was verdwenen. Die in het Caravanpark in Loosdrecht bleef onbezet. Dat gold ook voor de kolonie in de Maatpolder in Eemnes, waarvan de wand dit voorjaar nog was afgestoken. Het wil nog maar steeds niet lukken om oeverzwaluwen ertoe te bewegen om te gaan broeden in de zandwand op de golfbaan van de Goyer Golfclub in Eemnes.

Predatie

Ook dit jaar is bij de CITO (Nederhorst den Berg) weer een jagende boomvalk gesignaleerd, wat ook gebeurde bij het Raboes in Eemnes.

Boomvalk

Foto: internet

De vernielingen van de nesten in de kolonie van de rioolwaterzuiveringsinstallatie Horstermeer zouden veroorzaakt kunnen zijn door een marterachtige. Een vos was uitgesloten, die kon niet opklimmen tegen de vrij steile wand met hier en daar wat kruiden, bovendien waren de breedtes van de uitgegraven nesten te smal voor een vos. Overall waren nesten uitgehaald en lagen de resten, al dan niet met eiresten onder de nestgaten. Slechts enkele oeverzwaluwen vlogen nog rond. Er waren nog maar vier nesten bewoond!

Een van de nesten in de Groeve Oostermeent (Blaricum) was door een predator naar de nestingang getrokken. Er lag nog een kapot eitje in.

Aantallen broedparen in andere kolonies

Om een indruk te krijgen van de situatie in bewoonde kolonies die op niet al te grote afstand van het Gooi liggen, is gepeild of zelf vastgesteld hoe groot het aantal broedparen daar was.

Van de kolonie in het Twiske bij Zaandam zijn de juiste cijfers nog niet bekend, maar de schatting is dat er circa 60 broedparen huisden. Hierdoor waren er dus ongeveer meer dan twee en een half keer zoveel broedparen als in 2012. Ook waren er veel tweede broedsels en waren erop 17 augustus nog niet uitgevlogen jongen aanwezig (mededeling Ed Staats).

Het aantal paren in de wand aan de Ooievaarsplas (gemeente Zeewolde) liep op van 80 op 2 juni naar 109 op 5 juli. In 2012 nestelden er 65 paren.

De kunstwand aan de rand het industrieterrein De Haar in Bunschoten is vervangen door een wand met betonnen keerelementen. In totaal bevatten die samen 1108 gaten. Hiervan waren er op 29 juni 151 bewoond (mededeling Wim Smeets).

Degenen die 2012 doorgaven dat de twee kunstwanden in Rijswijk (Gld.) aan het Amsterdam-Rijnkanaal onbezet waren, blijken niet goed te hebben gekeken. In dat jaar toch waren 75 nestgangen bewoond! (mededeling Ton Jansen). Op 28 mei 2013 waren 57 hollen bezet (mededeling Ton Janssen).

Oeverzwaluwen, bacteriën en nestparasieten

Ook dit jaar zijn er op de oeverzwaluwen weinig teken gevonden. De verwijderde teken zijn opgestuurd om na te laten gaan of zij besmet waren met de bacterie *Borrelia burgdorferi*, die de ziekte van Lyme kan overdragen.

Er is geen bericht ontvangen dat er besmette exemplaren zijn aangetroffen. Het aantal luisvliegen op het verenkleed was daarentegen groter dan in het voorgaande jaar maar bleef beperkt tot minder dan tien. In één kolonie - het Raboes - is het voorkomen vastgesteld van vogelvlooien. Achterstallig onderhoud was de oorzaak van hun aanwezigheid op het moment van de nestgatcontroles.

Ringonderzoek

Geregeld blijkt uit terugvangsten bij het ringonderzoek dat oeverzwaluwen die geringd zijn in het gebied tussen Vecht en Eem opduiken in andere kolonies, of dat hier geringde vogels worden gemeld van elders. Het vangseizoen 2013 leverde met tien vangdagen 418 vogels op die in de mistnetten belandden. Hiertussen bevonden zich 85 oeverzwaluwen die al eerder waren geringd. De vangsten in de respectieve kolonies zijn vermeld in figuur 1. Er zijn ook drie terugvangsten in de kolonie van de Ooievaarsplas van oeverzwaluwen die in 2012 al eerder waren geringd bij de CITO in de Horstermeer. Bij de wand van Rijkswaterstaat in Rijswijk is een van de ringplek bij Oud Naarden afkomstig exemplaar gevangen, dat daar in 2010 was geringd.

Op deze plek bevindt zich geen kolonie. Eveneens in Rijswijk hing een oeverzwaluw in een net, die in Italië was geringd. De ringgegevens hiervan zijn nog niet ontvangen. Een in 2013 bij de RWZI in Huizen gevangen exemplaar bleek in 2009 geringd te zijn; een tweede gevangen oeverzwaluw was reeds eerder geringd in 2012 aan de Oostvaardersdijk bij Lelystad. Er bevond zich tussen de vangsten eveneens een oeverzwaluw die zigeunerachtig gedrag vertoonde. Deze vogel was in het broedseizoen in Almere geringd bij Almere en was daarna achtereenvolgens broedvogel bij de Golfbaan in Naarden (2010), de Zanderij Crailo (2012) in Hilversum en de RWZI in Huizen (2013). Een in 2011 bij de Golfbaan Naarderbos teruggevangen geringde oeverzwaluw was daar al eerder geringd in 2011.

Vangsten in de kolonies in het werkgebied van de Vogelwerkgroep	Aantal gevangen oeverzwaluwen
Golfbaan Naarderbos (Naarden)	9
CITO Horstermeer (Nederhorst den Berg)	128
Raboes	87
RWZI (Huizen)	21
Aantal vangsten daarbuiten	
Ooievaarsplas (Zeevolde)	115
Rijkswaterstaat Rijswijk	69
Totaal	418

Figuur 1. Aantal vangsten per kolonie.

Herkomstkolonie	Ringjaar en aantal terugmeldingen
	2011
Golfbaan Naarderbos (zelfde kolonie)	1

Figuur 2 . Herkomst en aantal van in de kolonie Golfbaan Naarderbos (Naarden) teruggevangen geringde oeverzwaluwen met ringjaar.

Herkomstkolonie	Ringjaar en aantal terugmeldingen			
	2010	2011	2012	2013
Oostvaardersdijk (Lelystad)	-	-	3	-
Raboes (Eemnes)	-	-	-	2
Zanderij Crailo (Hilversum)	1	-	2	-
CITO Nederhorst den Berg (zelfde kolonie)	1	2	16	8

Figuur 3. Herkomst en aantal van in de kolonie Horstermeer teruggevangen geringde oeverzwaluwen met ringjaar.

Herkomstkolonie	Ringjaar en aantal terugmeldingen			
	2009	2010	2011	2013
Maatpolder (Eemnes)	-	-	1	-
CITO (Nederhorst den Berg) (zelfde kolonie)	-	-	-	1
Groeve Oostermeent (Blaricum)	-	-	1	-
Raboes (zelfde kolonie)	1	1	-	10

Figuur 4. Herkomst en aantal van in de kolonie Raboes (Eemnes) teruggevangen geringde oeverzwaluwen met ringjaar.

De gegevens voor deze paragraaf zijn verzameld door Engbert van Oort.

Geraadpleegde literatuur

- Harder, J. 2013. Grote belangstelling natuurbouwproject Huizen. De Korhaan 47 (3): 106-108.
Jonkers, D.A. 2011. Oeverzwaluwen kolonies in 2011. De Korhaan 45 (5): 177-182.
Jonkers, D. A. 2012. Gooise oeverzwaluwenpopulatie in 2012 in een vrije val. De Korhaan 46 (5): 168-172.
Smeets, W. 2013. Bunschoter Wand werd Vebowand Bunschoten. Het Vogeljaar 61 (1): 23-26.
Staats, E. 2013. Zeer late aankomst van de oeverzwaluwen. De Kieft 37(2/3): 48.

Wat zien ik ?

Kat valt havik aan

Mijn woning bevindt zich in de Blaricumse Bijvanck, een rond 1975 gebouwde woonwijk met veel openbaar groen en een langwerpige rij tuinen, die gelukkig nog merendeels door heggen en struiken van elkaar gescheiden zijn. Ideaal voor een sperwerpaar dat al jaren achtereen op nog geen paar honderd meter afstand zijn domicilie heeft langs de doorgaande weg die naar Huizen gaat.

Regelmatig is er alarm onder de vogelbevolking wanneer een van de twee overvliegt. Soms is er rumoer wanneer er een zich op een prooi in

een tuin heeft gestort en die te pakken heeft gekregen.

In de laatste week van juni kwam er een nieuwe predator in beeld die de tuinen heeft

ontdekt. Die heeft het voorzien op de hout- en andere duiven. Het was een jonge havik die achterlangs de huizen spurtte. De ouders hiervan broeden geregeld in het bos van de Woensberg, op een afstand van circa 600 meter. Als de haviken op jacht zijn is dat meteen te merken aan uiteen spattende groepen houtduiven, groepen scheldende kauwen en alarmerende zwarte kraaien. Deze haviken blijven langs de randen van de wijk. Een jonge havik, wellicht afkomstig van het nest op de Woensberg waagde zich erin.

De tweede keer dat ik hem zag was op 1 juli. Hij voerde een verrassingduikvlucht uit en dook de tuin in van een van de burens. Zij zagen hem - in de tuin zittend - op nog geen drie meter afstand naar beneden suizen bij zijn poging om een witzwarte sierduif van het ras Saksische zwaluw te overrompelen. Die poging mislukte. De havik had bovendien buiten de waard gerekend. Dat was een andere predator, de kat van de burens, die meteen bovenop hem dook. Hevig geschrokken wist de havik te ontkomen, want dit onverwachte treffen had hij niet voorzien.

Dick A. Jonkers

Foto: Wikipedia

Ontvangen literatuur

Samenstelling: Paul Keuning

Een persoonlijk gekleurde selectie uit de vogeltijdschriften.

Een duik in de tijdschriften:

Eén, of enkele opvallende artikelen worden wat diepgaander besproken. Ditmaal stond het artikel dat mij meteen aansprak in het aprilnummer van *het Vogeljaar*, tijdschrift voor vogelstudie en vogelbescherming. Ik zoom in op een artikel van Kees Heij over de verspreiding van exoten op Aruba, Bonaire en Curaçao.

De Huismus op Aruba, Bonaire en Curaçao

Uit: *Het Vogeljaar* jrg. 61 (2) 2013: Kees Heij

Eilandbewoners zijn door slechte ervaringen wijs geworden en daardoor altijd uiterst alert op invasieve exoten. Soorten die zich zelfstandig in een andere biotoop vestigen, vaak door toedoen van de mens geïntroduceerd, kunnen zich razendsnel aanpassen aan het nieuwe milieu. Het ontbreken van natuurlijke vijanden kan er voor zorgen dat endemische soorten praktisch geheel geëlimineerd worden.

Het staat me nog heel goed bij dat, toen ik na een reis van 36 uur in Nieuw Zeeland aankwam met mijn outdoor uitrusting, bij de douane al mijn spullen, inclusief mijn lichtgewicht tentje, uitgepakt en ontsmet werden. Die procedure nam ruim twee uur in beslag. Nieuw Zeeland heeft slechte ervaringen met het per ongeluk introduceren of bewust uitzetten van exotische zaden, planten en dieren. De opossum, een buidelrat die om zijn bont geïntroduceerd werd in de jaren 50, heeft zich met 70 miljoen exemplaren verspreid over beide eilanden en is een ware plaag. Plantensoorten en op de grond levende vogels, waaronder de kiwi, zijn bijna geëlimineerd. Een vergelijkbaar probleem hebben we in Nederland met de in de jaren '40 van de vorige eeuw ingevoerde muskusrat, waarvoor aan bestrijding elk jaar 35 miljoen euro uitgegeven wordt, want we zijn zuinig op onze dijken. Maar hoe is het toch met een niet bedreigend overkomende soort gelopen, zoals de huismus op de ABC- eilanden? Eind 19e eeuw werd de soort geïntroduceerd in de Zuid-Amerikaanse landen Argentinië, Chili en Brazilië en heeft zich over heel Latijns Amerika verspreid. Op Curaçao zijn in 1953 een tiental huismussen uit

een volière bij het museum Mundo Nobo in Willemstad ontsnapt. De verspreiding over het eiland is langzaam gegaan en nu komen overal in de bewoonde wereld van Curaçao kleine kolonies van 10 tot 20 voor, tot in de aankomsthal van het vliegveld. Er was geen reden om de introductie van deze exoot op het eiland te bestrijden, want deze huiselijke en van huis uit bekende vogeltjes hielpen mee om de Europeanen zich hier beter thuis te laten voelen en een prettige bijkomstigheid is dat de mussen ook insecten eten.

Boa eet een Oranje Troepiaal

Op Aruba en Bonaire zijn de vogels mogelijk meegelift met boten. In de jaren 80 zaten er enkele, wel steeds in een kleine kolonie. En nu volgen ze de plekken waar toeristen komen, dat wil zeggen in de buurt van hotels en eethuisjes langs de stranden hoor je dagelijks luid kwetterende mannetjes.

Op Bonaire zijn de eerste huismussen nog later gearriveerd en ook hier tref je kleine groepjes aan bij de hotels en de duik- en surfcentra.

De conclusie is dat de huismus weliswaar uit den vreemde komt, een exoot dus, maar dat de introductie, de reproductie en de verspreiding heel geleidelijk zijn gegaan en daardoor heeft dit nergens tot overlast geleid. Inheemse vogelsoorten zijn totaal niet in het gedrang gekomen.

Om nog een voorbeeld te noemen waarbij vreemde dieren een explosie in de kwetsbare

eilandbiotoop veroorzaakt hebben kan de boa constrictor worden genomen, die in 1999 op Aruba ontsnapte. Deze wurgslang is sindsdien toegenomen tot ruim 2000 exemplaren nu. Met elkaar eten ze per jaar zeker 50.000 prooien, ruim één derde hiervan zijn vogels. De prachtige oranje troepiaal en de Arubaanse holenuil, de shoco, worden in hun voortbestaan bedreigd.

Wat stond er nog meer aan interessante artikelen in de vogelbladen?

Dutch Birding jrg. 35 (3) 2013 Tijdschrift voor Palearctische vogels. L. Lawicki et al 'Uitbreiding van de laplanduil in Europa'. S. Bot 'Is de veenpatrijs een valide ondersoort van de patrijs?' R-A Crochet 'Voorkomen van de Pallas' roodmus in het West-Palearctisch gebied.' Bij de warnemingen fraaie foto's van de bruinkeelortolaan op Rottemerplaat ('11) en Lauwersoog in mei '13.

Sovon-Nieuws jrg. 26 (2) juni 2013 A. van Dijk 'BMP 29 jaar bij de tijd', Arend van Dijk nam na 29 jaar afscheid van het Broedvogel Monitoring Project, samenvatting van de winst die in die jaren geboekt is, vooral de standaardisatie. J. van Bruggen 'Huiszwaluw verder afgenomen'. R. Buiten 'Patrijs zelfs in open landschap moeilijk te spotten'.

Het Vogeljaar jrg. 61 (3) feb. 2012 Tijdschrift voor vogelstudie en vogelbescherming. E. Brandenburg 'Boomklevers in landschapsparken in Friesland. W. Smeets ging op vogelreis door N-O Engeland en Z-O Schotland. H. Houtman 'Vogel met kleurafwijking op Texel'.

Vogelnieuws jrg. 26 (4) aug. 2013 Vakblad voor vogelbeschermers. R. de Vos 'Agrarisch natuurbeheer vraagt minder kwantiteit en meer kwaliteit', dr. David Klein deed belangrijke

aanbevelingen voor agrarisch natuurbeheer, aanbevelingen die de staatssecretaris intussen overgenomen heeft. G. Ottens 'Waarnemingen.nl als tool voor je werkgroep'. R. Buiten 'Hondsbosscche strandvlakte nuttig voor vogels?' R. de Vos 'Blauwe kiekendief dreigt te verdwijnen van de eilanden'.

Vogels jrg. 33 (3) zomer 2013 Tijdschrift over vogels en natuurbescherming. R. de Vos 'Snorder in het duister'. H. Peters 'Texel, hét vogeleiland van Nederland'. N. Jansma 'Mysterieuze ijsvogels'. N. Jansma 'Red de rijke weide'. R. de Vos 'De groene muur'. M. Wesseling 'Zeearenden in de polder'. Maar bijna alle vogelliefhebbers zijn toch al lid van vogelbescherming en hebben deze artikelen plus de schitterende foto van de springende, baltsende kleine trap al in hun bezit? Verleidelijk artikel over de Camargue van Idde Lammers. Maar ja, de vakantie is nu voorbij (voor de meesten). H. Peeters over de diergedragskundige Tim Birkhead, die al veertig jaar meerkoeten onderzoekt.

Onze Waard jrg. 44 (2) 2013 Natuur- en vogelwacht Alblasserwaard' A. Stip schrijft over het werk van de stadsvogeladviseur Johan Sterk, ambassadeur voor de vogel in zijn stad Gorinchem.

De hier besproken tijdschriften zijn er voor alle leden van onze vogelwerkgroep. Nieuwsgierig geworden naar één van de zeer beknopt samengevatte artikelen? Neem op een lezingavond even contact op met één van de bestuursleden, of met Paul Keuning 06-128415448.

Programma

De lezingen en de contactavonden worden gehouden in de Infoschuur van het Goois Natuurreservaat (GNR), Naarderweg 103, 1217 GL Hilversum (100 m van de Natuurbrug).

Aan de excursies kan worden deelgenomen door alle leden, zonder aanmelding vooraf.

Zaterdag 14 september: Lange dagexcursie Lauwersmeer.

O.l.v. Hugo Weenen en Erik Hans van Stigt Thans.

Vertrek om 7.30 uur vanaf het parkeerterrein NS-station Bussum Zuid. Het Lauwersmeer in de trektijd, dat betekent talloze soorten steltlopers, sterns, eenden en meeuwen. We maken een rondje tegen de klok in, met hopelijk een warm zonnetje in onze rug. Tussen de middag leggen we aan bij het visrestaurant van Lauwersoog. 's Middags kijken we over het wad en bij de Ezumakeeg. Omstreeks zijn 18.00 zijn we weer terug in het Gooi.

Donderdag 19 september, 20.00 uur. Lezing door Hans Dorrestijn..

Let op! Niet in de Infoschuur, maar in de grote zaal van de Bethlehemkerk!!!

Kom op tijd. De zaal is open vanaf 18.45 uur en de deur sluit om 19.50 uur. Er kunnen maximaal 450 mensen in de Bethlehemkerk, daarom krijgt u bij binnenkomst een toegangsbewijs, zodat we dit kunnen bewaken. Voor consumpties (thee, koffie, appelsap, sinaasappelsap) kunt u bij binnenkomst consumptiebonnen à €1,50 kopen. Als het kan graag gepast betalen. (Zie ook p. 143)

Zondag 29 september: Dagexcursie naar Texel, o.l.v. Wouter Rohde en Michel Vlaanderen. We vertrekken om 6.30 uur vanaf parkeerterrein NS-station Bussum Zuid, om op tijd de boot van 8.30 uur te halen. In mei ging de excursie naar de zuidkant en de plasjes; nu gaan we voor de najaarstrek naar Utopia en de Noordkaap, de tuintjes bij de vuurtoren bij De Koog en misschien ook de Slufter. We nemen terug de boot van 16.00 uur, zodat we om 18.15 uur weer in Bussum kunnen zijn.

N.B. Er is geen najaarsweekend

Woensdag 9 oktober: 20.00 uur. Contactavond vogelfotografie. Voor de pauze: recente vogelfoto's van VWG leden. Na de pauze: workshop over workflow door Willem-Jan Hoefnagel.

Zondag 20 oktober: Dagexcursie Vogeltrek bij de Pier van IJmuiden.

O.l.v. Wouter Rohde en Michel Vlaanderen. Aanmelding per email (w.rohde@xs4all.nl) vooraf is verplicht omdat er afspraken worden gemaakt met de vogeltrektellers ter plaatse en het aantal deelnemers daardoor is gelimiteerd. Als het weer onvoldoende mee zit, wordt de datum verschoven.

Zondag 20 oktober: Fietstocht door de bossen van Lage Vuursche.

O.l.v. Piet Spoorenberg. Vertrek om 10.00 uur vanaf dagrecreatieterrein Drakenstein te Lage Vuursche (komend vanaf Hilversum net voor het dorp Lage Vuursche naar links, staat met borden aangegeven). Het is volop herfst en de bossen zijn prachtig en de bossen zijn voorzien van schilderachtig mooie fietspaadjes. We genieten van een heel rustige fietstocht en letten daarbij op de vogels die als wintergast arriveren of op doortrek zijn. Verder zijn we ook alert op onze bijzondere standvogels, zoals spechten en raven. Om 13.00 uur zijn we weer terug, voordat het al te druk wordt in het bos met de zondagmiddagwandelaars.

Donderdag 24 oktober 20.00 uur. Lezing door Marc Guyt. Onderwerp: de Atlantic Odyssey, verslag van een vaartocht door de zuidelijke Atlantische Oceaan. Via de nieuwsbrief zullen we u te zijner tijd meer informatie over deze lezing geven. Zie ook de website.

Woensdag 6 november 20.00 uur. Contactavond broedvogelinventarisaties.

Ook in 2013 zijn er weer verschillende broedvogelinventarisaties uitgevoerd in ons werkgebied. Op deze avond zullen we de resultaten presenteren. Hoeveel purperreigers broeden er in Breukelerveen?

Welke vogels zitten er in bosgebied De Zuid? En in de vier andere gebieden? Verder zullen we vooruitkijken naar wat we het volgende jaar gaan inventariseren. De avond is bedoeld voor iedereen die wil weten welke vogels er in het Gooi en omstreken broeden.

Zondag 10 november: Auto ochtendexcursie Oostvaardersplassen, o.l.v. Antje van Slooten en Peter Jansen. Vertrek om 9.00 uur vanaf het parkeerterrein NS-station Bussum Zuid). We zijn ± 15.00 uur terug. Oostvaardersplassen, altijd spannend! Hoe is het weer, hoe zijn de wegen, mogen we er wel of niet wandelen? Toch valt er altijd veel te zien, veel overwinterende eenden, ganzen, zwanen, een enkele ruigpootbuizerd, wulpen, maar ook kans op een goudhaantje, kleine bonte specht, klapkester en met een beetje geluk de zeearend.

Woensdag 20 november 20.00 uur. Contactavond vogelfotografie. Identificeren van moeilijke soorten aan de hand van foto's. Discussie o.l.v. Fred van Klaveren en Hugo Weenen.

Zaterdag 23 november: Pier van Huizen en Gooimeerkust, o.l.v. Poul Hulzink en Peter Jansen. Verzamelen op het parkeerterrein bij de Haven van Huizen en de pier om 9.00 uur. Omstreeks 12.00 uur zijn we weer terug. Bezoek aan de pier met zicht op de vooroever en de eilandjes in het Gooimeer en een wandeling langs de moerasvegetaties van het Gooimeer naar het uitkijkpunt de Aalberg, zodat we mooi zicht op het Gooimeer verkrijgen. Diverse eenden, zwanen en futen zullen te zien zijn. Via het bos gaan we terug.

Donderdag 28 november 20.00 uur: Algemene Ledenvergadering en lezing

Na de pauze vertelt **Jelle Harder** over het project 'Rioolwaterzuivering Huizen als natuurparel'. Op zijn initiatief is het terrein op de RWZI in Huizen aangepast om ijsvogels, vleermuizen, oeverzwaluwen en vele andere dieren, maar ook planten een onderdak te bieden. De bouw van de oeverzwaluwwand is als instructiefilm vastgelegd en uniek in Nederland. De financiële steun kwam van 15 sponsors waaronder het Dineke Sluijters Vogelfonds. Vrijwillige medewerking was er van 23 vrijwilligers.

2014

Woensdag 8 januari 20.00 uur: Kennismaking met nieuwe leden en nieuwjaarsbijeenkomst

Op deze avond organiseren wij een nieuwjaarsbijeenkomst voor alle belangstellenden. Wij nodigen u van harte uit voor deze bijeenkomst, waarop de nieuwe leden kunnen kennismaken met de activiteiten van onze Vogelwerkgroep. Tijdens de avond vinden er presentaties plaats van de werkgroepen en commissies van onze Vogelwerkgroep. Laat u verrassen en enthousiasmeren door de vele activiteiten die de vogelwerkgroep ontplooit. Bovenal is het een gezellige avond als start voor het nieuwe jaar, waarin we op een ongedwongen manier met elkaar in gesprek kunnen gaan over wat er in het Gooi allemaal te beleven is als het gaat over vogels. Dit alles onder het genot van drankjes en hapjes. We verwachten, net als vorig jaar, een boeiende en leuke verenigingsbijeenkomst.

Woensdag 5 februari 20.00 uur: Contactavond

Programma volgt later.

Woensdag 5 maart 20.00 uur: Contactavond vogelgeluiden

Programma volgt later.

Weekenden 2014

Naar verwachting zal het **voorjaarsweekend in Drenthe** en het **najaarsweekend in Zeeland** zijn.

Voorwaarden deelname excursies

Excursies

De in het programma aangekondigde excursies zijn, tenzij uitdrukkelijk anders vermeld, bedoeld voor leden en huisgenootleden van de Vogelwerkgroep. Aanmelding vooraf is niet nodig, tenzij dit expliciet is aangegeven. Het meenemen van introducés ter kennismaking met de activiteiten van de Vogelwerkgroep is alleen toegestaan nadat de coördinator van de subgroep Excursies hiervoor toestemming heeft gegeven. U wordt dringend verzocht geen kleine kinderen en geen honden mee te nemen.

Een excursie binnen ons werkgebied vertrekt vanaf de plaats c.q. het natuurgebied waar deze wordt gehouden. De juiste plaats staat in het programma vermeld.

Bij excursies buiten ons werkgebied wordt vertrokken vanaf NS-station Bussum Zuid (aan de zijde van het Bastion Hotel) tenzij anders vermeld. Er wordt gestreefd naar het gebruik van zo min mogelijk auto's. Leden die niet over een auto beschikken kunnen vanaf dit verzamelpunt meerijden. Het is gebruikelijk dat de autokosten met de eigenaar/berijder worden verrekend. Van deelnemers aan de excursie wordt verwacht, dat zij vóór de aangegeven tijd aanwezig te zijn, zodat op tijd vertrokken kan worden.

In principe gaan excursies altijd door. In sporadische gevallen (bijvoorbeeld als gevolg van extreme weersomstandigheden) vervalt een excursie of wordt deze doorgeschoven naar een andere datum. Wijzigingen op korte termijn worden vermeld (tot een dag voor de excursie) in het programma op onze website www.vwggooi.nl. Het programma op de website is leidend ten opzichte het programma in De Korhaan.

Weekends en excursies waarvoor betaald moet worden.

Indien betaald moet worden voor een excursie of voor een excursieweekend dienen de deelnamekosten altijd volledig te worden betaald. Bij de aankondiging wordt een datum genoemd waarvoor betaling dient te hebben plaatsgevonden. Deze deadline voor betaling is ongeveer tussen 6 en 8 weken voor het betreffende weekend of excursie. De volgende annuleringsregeling is van toepassing. Bij afmelding tot 4 weken voor het begin van een weekend of excursie waarvoor betaald moet worden, wordt 75% terugbetaald, bij 3 weken 50% en bij 2 weken 25% en bij 1 week 0%.

Vogelaars op excursie

Favoriete vogelplek van Hillie Hepp

Waar?

Mijn tuin en de sloot, grenzend aan mijn tuin.

Waarom?

Het is dichtbij en vanuit mijn huis kan ik naar de vogels in mijn tuin kijken en vanuit mijn tuin naar het water van de sloot, waar ook altijd wat te zien is. Het is heerlijk om 's morgens na het opstaan even de tuin in te lopen om te zien hoe alles erbij staat. In de winter zitten er waterhoentjes in de sloot die ook in mijn tuin grazen en eten van het vogelvoer, maar die in het voorjaar verjaagd worden door meerkoeten. Over de strijd tussen beide soorten heb ik vorig jaar al eens in De Korhaan geschreven. Het

is ieder jaar weer raak. Ook dit jaar hebben de meerkoeten gewonnen. Inmiddels zijn de meerkoeten weer verdwenen en de waterhoentjes terug in de sloot, tot mijn verbazing met een jong dat dus elders is geboren. Daarnaast zijn er altijd eenden in de sloot; in het vroege voorjaar met jongen, waarvan er vele niet volwassen worden. Ook 'duikt' er regelmatig een aalscholver op die zich na zijn duik uitgebreid laat bewonderen door zijn vleugels al wapperend te drogen. Volgens mij zit er veel vis in de sloot. Er wordt beweerd dat er ook snoeken zitten. Dat kan ik niet beoordelen, maar ik zie wel af en toe grote vissen zwemmen.

Ik heb een tuin met veel struikgewas en hoge bomen rondom; een prima omgeving voor vogels. Naast de gewone pimpel- en koolmezen, vinken, merels en heggenmussen, die ook broeden in mijn tuin, zit er ook altijd een paartje winterkoning. Op mijn vogelvoer komen naast de genoemde soorten ook spechten, boomklevers en in de winter staartmezen af. Natuurlijk zijn de kauwen in grote getale aanwezig, evenals enkele gaaien en eksters (dit jaar met een jong). Tegenwoordig zie en hoor ik ook regelmatig halsbandparkieten rondvliegen. Men zegt in de buurt dat ze andere vogels verjagen, maar daar heb ik zelf niets van gemerkt.

Al met al een mooie omgeving voor iemand die graag naar vogels kijkt.

Wanneer en hoe vaak?

Iedere dag, 's morgens vroeg of 's avonds laat (in de zomer); de kijker ligt altijd klaar.

Alleen of samen

Sinds mijn echtgenoot is overleden kijk ik alleen. Hoewel hij een goede waarnemer was - beter dan ik - en hij mij altijd waarschuwde als hij een 'vreemde' vogel zag, had hij er geen speciale belangstelling voor. Hij vond het plezierig als er vogels in de tuin waren, maar daar bleef het bij. De kijker gebruikte hij dan ook nooit.

De hazelaar in mijn tuin

